

GHEORGHE CARAIANI

CONSTANTIN GEORGESCU

COOPERARE ECONOMICĂ INTERNĂȚIONALĂ

Copyright © 2013, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CARAIANI, GHEORGHE

Cooperare economică internațională / Gheorghe Caraiani,
Constantin Georgescu. - București : Pro Universitaria, 2013

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-581-5

I. Georgescu, Constantin

339.9(100)(075.8)

CAPITOLUL I

COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

- 1.1. Conceptul de Cooperare Economică Internațională.**
- 1.2. Organizații internaționale.**
- 1.3. Cooperarea și parteneriatul internațional.**
- 1.4. Proiecte internaționale, condiție de existență în cadrul sistemului economic concurențial globalizat.**
- 1.5. Corelația cooperare – alte concepte economice**

1.1. Conceptul de Cooperare Economică Internațională

Ritmurile înalte de dezvoltare ale economiei mondiale și diversitatea mare a producției în statele lumii au cauzat necesitatea lărgirii cooperării economice, ca o condiție indispensabilă a evoluției economiei mondiale la început de nou secol. Odată cu formarea lumii multipolare, cooperarea economică generează creșterea eficacității dezvoltării și repartizării raționale a elementelor comparative ale economiei mondiale.

Cooperarea economică este instrumentul de bază în soluționarea problemelor globale actuale ale umanității (problemele produselor alimentare, ecologice, limitei de resurse naturale etc.). Cooperarea economică și tehnico-științifică a devenit o necesitate obiectivă și în diferite sectoare ale economiei mondiale, cum ar fi industria constructoare de mașini, industria transporturilor, în sectorul informațional și comercial.

Cooperarea economică este forma de colaborare internațională între statele lumii și agenții economici pe baze contractuale, a utilizării comune a resurselor financiare, materiale și tehnologice a tuturor partenerilor în scopul obținerii avantajelor reciproce.

Cooperarea economica internațională a apărut în a doua jumătate a secolului XX, ca o condiție obiectivă în cadrul unui proces de relansare și modernizare a economiei mondiale. Dinamismul care a caracterizat cooperarea economică internațională a fost determinat de interesul manifestat de firme și asociații, de organizațiile internaționale oficiale sau de cele cu caracter regional, subregional, de cercurile guvernamentale.

Abordarea acestui fenomen de largă percepție, face încă obiectul unor profunde analize și dezbateri în cadrul colocviilor, reuniunilor științifice, politice, diplomatice și la nivelul celui mai reprezentativ for - Organizația Națiunilor Unite. Mult timp, în literatura de specialitate nu s-a ajuns la un consens în ceea ce privește determinarea conținutului, domeniilor, eficienței și perspectivelor acestui proces. În definirea sa au existat neînțelegeri și controverse obiective legate de faptul că este o apariție relativ recentă în planul economiei mondiale, cu dificultăți de exprimare în limbaj statistic.

Primul document internațional care a înscris cooperarea printre principiile fundamentale ale dreptului internațional contemporan a fost "Carta Națiunilor Unite" din anul 1945 prin care se consacra obligația juridică a statelor de a coopera între ele, fapt ce-i conferă acestui principiu un caracter normativ, de aplicare universală. Principiul cooperării internaționale *"este un principiu nou, a cărui apariție și dezvoltare se datorează condițiilor epocii noastre, în care nici un stat nu poate trăi într-o izolare totală și în care e necesar ca eforturile fiecărui stat pentru dezvoltarea sa multilaterală să fie conjugate cu eforturile celorlalte state, într-o cooperare activă, singura cale de soluționare a problemelor majore ale contemporaneității"*.

După anii '70, noțiunea de cooperare și-a extins mult conținutul. Ea se regăsește în numeroase documente internaționale, elaborate de organizații internaționale, firme, instituții. Ca urmare, în practica organizațiilor internaționale s-a conturat progresiv o definiție, la început pentru cooperarea industrială internațională, de către experții ONU, ca formă mai complexă și mai răspândită în acea perioadă. Dintre acestea s-a departajat definiția

practică a Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, referitoare la relațiile est-vest *"cooperarea industrială presupune relații și activități economice ce decurg din:*

- contracte eșalonate pe mai mulți ani încheiate între parteneri aparținând unor sisteme economice diferite care merg dincolo de simpla vânzare-cumpărare de bunuri sau servicii, ori se întrepătrund (la nivelul producției, transferului de tehnologie, al comercializării);

- contracte între astfel de parteneri care au fost desemnate în calitate de contracte de cooperare industrială de către guvern în cadrul acordurilor bi și multilaterale.

Din punct de vedere al cooperării internaționale, elaborarea **"Cartei drepturilor și îndatoririlor economice"**, apreciat ca cel mai important document economic adoptat la O.N.U., a marcat consfințirea și recunoașterea definitivă a contribuției pe care cooperarea o poate aduce umanității. **"Actul final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa"** semnat la 1 august 1975 la Helsinki s-a constituit într-o adevărată cartă a relațiilor intereuropene și a marcat astfel începutul procesului edificării și dezvoltării cooperării pe continentul european.

În **"Carta de la Paris pentru o nouă Europă"**, adoptată în 1990, se accentuează faptul că "procesul cooperării bazat pe economia de piață, constituie un element esențial al relațiilor noastre și va fi un instrument pentru construirea Europei unite și prospere".

Abordarea la nivelul diplomatic, multilateral, a procesului de cooperare economică europeană, atât în cadrul C.S.C.E. cât și în cadrul altor organizații europene scoate în evidență internaționalizarea cooperării economice ca factor de stabilitate și securitate în Europa, precum și de dezvoltare economică. În cadrul **"Declarației O.N.U. privind principiile directoare ale cooperării economice internaționale"** din 1990 se stipulează că *"Statele membre sunt ferm hotărâte să promoveze o creștere suplimentară a economiei mondiale și să asigure relansarea economiilor statelor în curs de dezvoltare, în*

scopul garantării dreptului fundamental al oricărei ființe umane de a trăi eliberată de spectrul foamei, sărăciei și ignoranței”.

În contextul principiilor directe ale prezentei Declarații se evidențiază o serie de angajamente, pe care trebuie să și le asume statele pentru concretizarea dezideratelor majore ale cooperării, astfel:

- menținerea unui sistem de relații comerciale deschis și credibil;
- sporirea gradului de stabilizare a pieței produselor de baza și încurajarea eforturilor de diversificare a producției;
- examinarea unor noi modalități care să faciliteze accesul țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle tehnologice avansate;
- dotarea cu resurse financiare corespunzătoare a instituțiilor specializate internaționale pentru susținerea reformelor structurale și finanțării programelor destinate atenuării efectelor sociale nefaste asupra grupurilor defavorizate;
- găsierea unor soluții generale și viabile problemelor vizând datoria externă;
- promovarea procesului de cooperare și integrare economică la scară mondială;
- sprijinirea eforturilor țărilor est-europene de integrare în economia mondială.

În cadrul Sesiunii a VIII-a, a **Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD/1992)** care s-a desfășurat la Cartagena (Columbia), s-a ajuns la un consens asupra ansamblului de măsuri necesar care să revitalizeze comerțul internațional, să contribuie la relansarea dialogului internațional cu privire la cooperarea economică internațională pentru dezvoltare.

Actul final al Sesiunii evidențiază necesitatea cooperării între toate țările pentru ameliorarea sistemelor, structurilor pe care se bazează relațiile economice internaționale. S-a recomandat totodată să se studieze posibilitatea

elaborării unui program pentru promovarea în continuare a cooperării economice între țări cu sisteme social-economice diferite.

A șaptea reuniune ministerială a **Grupului celor 77** din noiembrie 1991, de la Teheran s-a soldat cu adoptarea "*Documentelor finale de la Teheran*". Aceste documente cuprind o serie de probleme de importanță deosebită pentru țările în curs de dezvoltare. Doua dintre capitolele "Documentelor" se refera expres la procesul cooperării economice internaționale:

- *Platforma de bază a "Grupului celor 77 pentru cooperare internațională"*;
- *"Declarația miniștrilor cu privire la cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare"*.

Eforturile făcute de specialiști pentru conturarea cât mai exactă și implicit, pentru delimitarea față de celelalte fluxuri economice s-au materializat într-o divizare în două a definițiilor cooperării internaționale, unele referindu-se la sensul ei larg atotcuprinzător, altele descriind numai unele aspecte sectoriale, în sens restrâns.

În sensul ei mai larg, R.F. Godinec definește cooperarea ca "*un mod de relații internaționale care implică începerea aplicării unei strategii, politici, tactici, urmată pe o perioadă de timp și destinată să facă mai intime, grație mecanismelor permanente, relațiile internaționale în unul sau mai multe domenii determinate, fără a pune în discuție independența unităților la care se referă*".

Daniel Collard arata că „...din punct de vedere al conținutului, cooperarea este multiformă”. Ea poate avea un caracter polivalent, sau poate să se refere doar la un sector specializat.

Se distinge: *cooperarea globală și cooperarea sectorială.*

Din punct de vedere formal, *cooperarea relațională* este în contrast cu *cooperarea instituțională.*

Prima nu necesită crearea de organisme speciale, cooperanții schimbă servicii sau prestații fără formalism.

A doua, dimpotrivă, impune înființarea unor instituții specifice (comisii mixte, asociații, instituții publice).

Primul studiu amplu consacrat cooperării internaționale în literatura de specialitate din România aparține academicianului Costin Murgescu, prezentat în cadrul colocviului organizat de **Institutul de Cercetări economice al Academiei Romane**, în anul 1967.

Autorul evidențiază: *"Implicațiile cooperării internaționale și consecințele ei asupra tuturor domeniilor vieții sociale, impun o cercetare a experienței acumulate până acum, pentru a se cristaliza, în cursul unui schimb de opinii, o doctrină cu privire la obiectivele fundamentale spre care trebuie orientată cooperarea și cu privire la formele cele mai corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor fixate"*.

Alt economist român, Petre Tănăsie, departaja clar definițiile cooperării și anume:

- › în sens larg;
- › în sens restrâns;
- › pe un anumit domeniu de activitate.

Într-un sens larg, cooperarea economică internațională este schimbul de activitate din diverse domenii și dintre diverse țări.

Privită sub acest aspect, cooperarea economică internațională înglobează:

- › comerțul internațional;
- › cooperarea în producție;
- › cooperarea științifică și tehnologică;
- › transporturi internaționale;
- › turismul;
- › relațiile financiare și creditele externe, prestațiile de servicii.

În sens restrâns, cooperarea economică internațională este conlucrarea sub cele mai diverse forme dintre doua sau mai multe țări sau entități din diverse țări, cu scopul de a realiza anumite obiective industriale, agricole, comerciale, tehnico - științifice, turistice sau de alta natură. În acest sens,

cooperarea nu este un schimb comercial, sau un simplu transfer de mărfuri, servicii, capitaluri de la o țară la alta. Ea este utilizarea în comun a mijloacelor de care dispun diverse țări sau entități din aceste țări.

De asemenea, Mircea Malița afirma că *„În ultimă instanță, când se examinează toți factorii majori și avantajele pe termen lung, cooperarea rămâne singura cale rațională și cea mai avantajoasă pentru toți partenerii”*.

Cooperarea nu mai este un termen școlăresc, denumind un mod de comportament fundamentat științific și viabil din punct de vedere politic, absolut necesar pentru creșterea organică a sistemului mondial.

În definirea cooperării economice internaționale, se evidențiază existența a trei stadii:

1. Inițial, noțiunea de cooperare economică internațională a fost considerată ca o **doctrină politică**. Aceasta se referă la necesitatea reluării și extinderea relațiilor economice dintre fostele colonii și metropole, de pe o nouă platformă.

Treptat, sensul respectiv s-a generalizat, exprimând însă același scop: realizarea unor relații economice mai strânse, între state aparținând unor grupări diferite de țări, de pe poziții de autonomie, egalitate și cu asigurarea unor avantaje reciproce, pornind de la criteriile eminate politice.

În acest sens, cooperarea economică internațională, este definită ca fiind un mod de relații internaționale care marchează începutul aplicării unei politici, a unei strategii, destinată să facă mai intime, relațiile internaționale, în unul sau mai multe domenii determinate, fără a afecta independența celor la care se referă (R.F. Gonidec).

Stadiul de doctrină politică a cooperării economice internaționale a fost însă depășit.

2. Remediul pentru neconcordanțele din economia internațională.

În acest stadiu cooperarea economică internațională a fost considerată drept unica strategie posibilă și necesară, pentru redresarea economiei mondiale.

3. În al treilea stadiu cooperarea economică internațională a fost recunoscută ca fiind o **cooperare funcțională, pragmatică**.

Încercările de definire a cooperării economice internaționale pot fi întâlnite atât în rapoartele unor organizații speciale ale ONU, cât și în studiile unor economiști din diverse țări.

Din prima categorie, este notabilă definiția elaborată în cadrul Comisiei Economice a ONU pentru Europa: cooperarea industrială presupune relații și activități economice ce decurg din:

- contracte eșalonate pe mai mulți ani, încheiate între parteneri aparținând unor țări diferite care merg mai departe de simpla vânzare sau cumpărare de bunuri și servicii, înglobând un ansamblu de operațiuni care se completează la nivelul producției, dezvoltării, transferului de tehnică și comercializării.

- contracte între parteneri, declarate de către guvernele țărilor respective, ca fiind contracte de cooperare industrială în cadrul acordurilor bilaterale sau multilaterale de cooperare economică și tehnico-științifică.

Această definiție are totuși unele neajunsuri, deoarece se referă în mod expres numai la cooperarea industrială și nu la cooperarea economică în general.

Totuși, într-o mențiune specială făcută de autori, se afirmă că: „cooperarea industrială este considerată ca un aspect al conceptului mai larg de cooperare economică, în general”.

Preocupări recente în definirea cooperării economice internaționale se constată tot mai frecvent la economiștii aparținând diferitelor școli și curente de gândire.

Astfel, literatura economică occidentală și în special cea franceză, evidențiază anumite laturi și caracteristici ale cooperării economice, vizând mai ales cooperarea cu caracter pragmatic, funcțional. În acest sens Daniel Collard arată că, „din punct de vedere al conținutului, cooperarea este